

FARMING
connect
cyswllt
FFERMIO

08456 000 813

Ffermwyr Biff – Rheoli'r tywydd sych

Mae rheoli tywydd sych yn llwyddiannus yn dibynnu ar gynllunio, monitro a gweithredu. Mae bod yn rhagweithiol a chael cynllun wrth gefn yn helpu i leihau straen, yn ogystal â lleihau'r effaith ar berfformiad ariannol eleni a'r flwyddyn nesaf. Dylai'r ffermydd hynny sy'n profi amodau sych yn rheolaidd yn ystod misoedd yr haf gael cynllun wrth gefn, yn nodi'r camau allweddol i'w cymryd pan fydd y tywydd yn troi'n sych.

1. MONITRO'R SEFYLLFA

Yn ystod cyfnodau o dywydd sych mae monitro'r fferm a'r amgylchedd ehangach yn ofalus yn allweddol.

- Cerddwch o amgylch y fferm yn wythnosol neu fesurwch o leiaf 30% o'ch fferm bob wythnos i asesu cyfradd tyfu porfeydd a'r porthiant sydd ar gael. Dylai hyn gynnwys caeau sydd wedi'u cau ar gyfer silwar y gellid eu pori.
- Cyfrifwch alw'r anifeiliaid mewn kgDM/ha a chymharu hyn â thwf porfeydd fesul kgDM/ha.
- Blaenoriaethwch grwpiau da byw ar sail y math o stoc, cyfnod llaetha a chyflwr y corff.

2. GWEITHREDU

A. Gellir lleihau'r galw fesul ha drwy wneud y canlynol:

- i. Gwerthu gwartheg hesb neu wartheg i'w difa.
- ii. Gwerthu anifeiliaid wedi'u pesgi ar gyfer eu lladd neu eu gwerthu fel gwartheg stôr.
- iii. Pori caeau silwair
 1. Torri unrhyw gaeau uwchben 4,000kgDM/ha i ddod â nhw yn ôl i'r gylchred bori.
 2. Pori caeau lle mae'r gorchudd yn is na 4,000kgDM/ha gyda gwartheg neu wartheg blwydd.
- iv. Diddyfnu gwartheg sy'n lloea yn yr hydref yn gynnar pan fydd y lloea o leiaf 160 diwrnod oed.

B. Cynnal targed hyd y cyfnod cylchdro:

- i. **Gwyndwn rhygwellt a meillion cynhyrchiol** - cyfnod cylchdro 25 diwrnod o hyd. Pori 4% o'ch fferm bob dydd.
- ii. **Gwyndwn llysieuol/cymysgedd o feillion yn bennaf/porfa barhaol** - cyfnod cylchdro 33 diwrnod o hyd. Pori 3% o'ch fferm bob dydd.

C. Rhoi atchwanegion i wneud iawn am unrhyw ddiffyg yn y porthiant.

3. YCHWANEGION – PRYD I'W RHOI?

“Mae'n bwysicach i wneud y mwyaf o incwm ar ôl sychder nag ydyw i leihau costau yn ystod sychder”.

- A. Ceisiwch gynnal gorchudd fferm cyfartalog (AFC) o 1,800kgDM/ha o leiaf, bydd hyn yn sicrhau ymateb buan pan fydd y glaw yn dod.
- B. Ystyriwch pa ychwanegion sydd gennych ar y fferm. Aseswch faint ac ansawdd pob un.
- C. Cyfrifwch ofnyion yr anifeiliaid. Mae angen porthiant ansawdd uchel ar wartheg sy'n llaetha ond gellir rhoi porthiant o ansawdd cyffredin i wartheg sy'n tyfu neu fuchod sych.
- D. Os oes angen i chi brynu ychwanegion, gwnewch hynny yn gynnar cyn i'r stoc fynd yn brin a chyn i'r prisiau gynyddu!

Cyfrifo faint o ychwanegion sydd eu hangen bob dydd

Enghraifft: 45 o wartheg blwydd 450kg, yn pori 10ha.

1. Dyranriad arwynebedd dyddiol (ha/y diwrnod)

Arwynebedd yr ardal bori (10ha) * % i bori fesul diwrnod (4%) = Dyranriad arwynebedd dyddiol (0.4 ha / y diwrnod)

2. Porthiant sydd ar gael a'r galw am borthiant (Cyfanswm kgDM/y diwrnod)

a. Gorchudd cyn-pori (e.e. 2,500 kgDM/ha) – Gorchudd ar ôl pori (e.e. 1,500 kgDM/ha) = Glaswellt sydd ar gael (1,000 kgDM/ha)

b. Glaswellt sydd ar gael (1,000 kgDM/ha) * Arwynebedd y padog (0.4ha) = Cyfanswm y glaswellt sydd ar gael (400 kgDM)

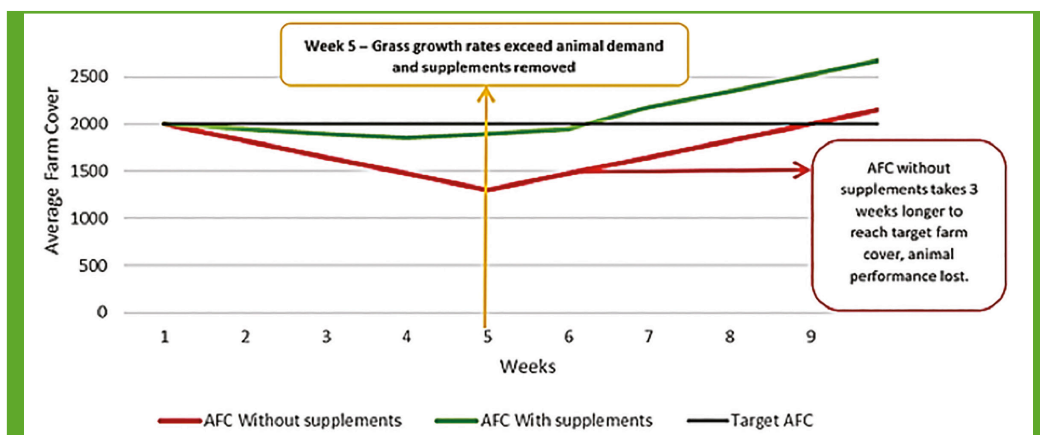
c. Nifer yn y fuches (45) * Cymeriant glaswellt dyddiol¹ (11.25kgDM/y pen) = Galw'r fuches am laswellt bob dydd (506 kgDM)

3. Atchwanegion sydd eu hangen bob dydd (kgDM)

Galw'r fuches bob diwrnod (506kgDM) – Cyfanswm y glaswellt sydd ar gael bob diwrnod (400kgDM) = **angen am 106 kgDM o ychwanegion bob dydd.**

¹ Pwysau byw (450 kg) * Galw fel % o bwysau'r corff (2.5% BW) = Cymeriant dyddiol o'r glaswellt y pen (11.25 kgDM/y pen)

Pwysigrwydd gwarchod gorchudd cyfartalog y fferm (AFC)

Gwrtaith

Mae angen lleithder ar wrtaith nitrogen (N) er mwyn i'r planhigyn ei gymryd i mewn, felly dylech asesu lleithder y pridd a chyfraddau tyfu'r glaswellt.

- Gellid defnyddio gwrtaith hanner cyfradd lle mae'r glaswellt yn dal i dyfu /trydarthu (ddim yn marw).
- Arhoswch i'r glaw gyrraedd a pheidiwch â cheisio dal i fyny – rhwch y swm cywir o wrtaith ar y tir ar yr amser cywir.
- Defnyddiwch wrtaith cyfansawdd os yn bosibl (NPK/NK) i gynyddu cymeriant N.

Trosolwg o'r camau i'w cymryd yn ystod tywydd sych

Gorchudd Fferm Cyfartalog <1,500 kgDM/ha	Symud y stoc o'r ardal bori a rhoi 100% porthiant nes bydd cyfraddau tyfu'r glaswellt yn fwy na'r galw.
Gorchudd Fferm Cyfartalog 1,500 – 1,800 kgDM/ha	Cyfrifo'r diffyg porthiant (cyfrifiad uchod) a llenwi'r bwloch gan ddefnyddio ychwanegion ar y glaswellt. Symud y stoc bob 1-4 diwrnod i gynyddu defnydd.
Gorchudd Fferm Cyfartalog 1,800 – 2,300 kgDM/ha	MMonitro'r twf yn erbyn y galw. Os yw'r diffyg porthiant yn fwy na 10 kgDM/y diwrnod, ychwanegu ychwanegion i'r system i gynnal gorchudd fferm cyfartalog.